

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Aalborg Universitet

Samarbejdspolitikken og Kaj munk

Dosenrode, Søren

Published in:
Munkiana

Publication date:
2019

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):
Dosenrode, S. (2019). Samarbejdspolitikken og Kaj munk. *Munkiana*, (64).

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Digtsamlinger

- 1934 Os bærer den himmelske glæde
- 1939 Tempelvers
- 1940 Navigare Necesse
- 1941 Sværg det, Dreng
- 1943 Den skæbne ej til os. Samlingens mest kendte digt er "Den blå anemone"

Vi må slå fast, at Kaj Munk i sit alt for korte liv opnåede at omgås eliten af dansk åndsliv. Fra de gejstliges rækker over den skrevne presses til teatrets mangfoldige led af udøvere for hele kunstens udbredelse. Men over dem alle stråler - de kærester af mine landsmænd, børnene.

- 1911 Elev i Maribo Realskole.
- 1914 Realeksamen og derefter gymnasieelev i Nykøbing Falsters Chathedralskole.
- 1917 Studentereksamen og derefter stud. theol. ved Københavns Universitet. Bor bl.a. hos Anna Pedersen i Larsvejstræde og fra foråret 1921 på Regensen.
- 1924 Cand.theol. Sognepræst i Vedersø.

Samarbejdspolitikken og Kaj Munk

Af Søren Dosenrode

Hvad var samarbejdspolitik, og hvordan så Munk på den? Samarbejdspolitikken var den periode, fra regeringsomdannelsen den 8. juli 1940 til den 29. august 1943, hvor den danske regering og rigsdag (folketing

ophørte. Udenrigsminister og senere statsminister Erik Scavenius havde analyseret situationen og konkluderet, at Tyskland og dets allierede Italien så ud til at vinde krigen. Polen, Danmark, Norge, Belgien, Holland og Frankrig var blevet erobret hurtigt, og det så ud til at Storbritannien ville blive næste offer for Hitler-Tysklands aggression, og USA var neutralt. På den baggrund førte Scavenius en aktiv samarbejdspolitik over for besættelsesmagten. Konkret var hans tilgang, at Danmark skulle vise sig som en troværdig samarbejdspartner, og selv komme med forslag til nye samarbejdsområder før Tyskland fremsatte krav om det. Og

dette blev regeringens politik, både under Stauning, Buhl og Scavenius. Et af flere tiltag var presseensur, der også ramte Kaj Munk.

Et æreløst samarbejde

Kaj Munk var imod samarbejdspolitikken, som han betragtede som æreløs, og han forsøgte at opildne danskerne til modstand mod samarbejdspolitikken og besættelserne ved at skrive og tale imod politikken. Blandt andet skrev Munk i 1941 digtet 'Vort danske Kald', hvor hver af de tre strofer indledes med 'Nu kræver Danmark af os, vi er stærke'. Der er tale om et digt, hvor der opfordres til modstand, til forsvar for Danmark. Munk

skrev og oplæste modstandsstykket 'Niels Ebbesen', der fortæller om en dansk ridder, der væbnede modstand mod de holstenske grever i middelalderen - for tilhørerne var der åbenlyse paralleller til danskerne under besættelsen. Da det i 1943 blev forbudt, de danske præster at nævne kirkekampen i Norge (den norske kirke trådte åbent op imod den tyske besættelsesmagt og de norske nazister), skrev Kaj Munk et harmdirrende brev til kirkeminister Valdemar Holbøl og til stats- og udenrigsminister Erik Scavenius, hvor han protesterede imod forbuddet. "Der er i dag til mig nået et cirkulære angående de danske

præsters stilling til de norske forhold. Jeg skal herved tillade mig allerærbødigst at meddele det høje ministerium, at jeg agter ikke blot ikke at adlyde det, men handle stik imod det."

Kaj Munk var tydeligt imod samarbejdspolitikken og for væbnet modstand.

Statsminister Erik Scavenius og rigsbefuldmægtiget dr. Werner Best.

MUNICIANA NR 64
2019